

KÖZGAZDASÁGI ALAPISMERETEK (ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)

EMELT SZINTŰ PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

2014. január 18.

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Név	
E-mail	
Tanárok neve	
Pontszám	

**STUDIUM GENERALE
KÖZGAZDASÁGTAN SEKCIÓ**

Fontos tudnivalók!

A feladatlap összetett, amelyet a különböző feladattípusok szerint részekre bontottunk. A kidolgozásnál vegye figyelembe a feladattípushoz tartozó *dőlt betűvel* szedett tájékoztatót is! Megoldásainál kövesse a feladat utasításait! Maximális pontot csak akkor kaphat, ha minden részkérdésre válaszolt.

Kidolgozásait és válaszait a feladatlapra kell rögzítenie. Piszkozatot pótlapon készíthet.

Ha a megoldáshoz is szüksége van pótlapra, ezt jelölje meg az adott feladatnál!

Az ábrák előkészítésénél használhat ceruzát, de a végső megoldást tollal rögzítse!

A pontos ábrázolás érdekében használjon vonalzót!

A számítások elvégzéséhez szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép használható.

Munkájához sok sikert kívánunk!

I. Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

Feleletválasztás (6 • 2=12 pont)

12 pont

Egy-egy állítás teljessé tételéhez több válaszlehetőséget adunk meg, de közülük csak egy helyes. A többi változat vagy csak részgazságokat tartalmaz, vagy teljesen hibás. **Válassza ki a helyes válasz betűjelét, és írja a feladatok előtt lévő táblázatba a megfelelő sorszám alá!** Figyelem! Csak egy helyes választ fogadunk el. Nem egyértelmű, vagy egynél több megjelölés esetén nem adunk pontot.

1.	2.	3.	4.	5.	6.

- 1. Ha a társadalmi optimum meghaladja a piaci optimum mértékét, akkor**
  - a) pozitív externália érvényesül a piacon.
  - b) negatív externália érvényesül a piacon.
  - c) vegyes externália érvényesül a piacon.
  - d) az a) és a c) válasz is helyes.
- 2. Az átlagtermék függvény növekvő szakaszán**
  - a) a határtermék biztosan nő.
  - b) a termelés biztosan nő.
  - c) a határköltség biztosan csökken.
  - d) az átlagköltség biztosan nő.
- 3. A fogyasztói tér két pontja közül A-ban több x és kevesebb y van, mint B-ben. Ebben az esetben**
  - a) A magasabb közömbösségi görbén helyezkedik el, mint B.
  - b) B magasabb közömbösségi görbén helyezkedik el, mint A.
  - c) mindkettő azonos közömbösségi görbén van.
  - d) bármelyik fenti helyzet igaz lehet.
- 4. Ha változatlan árbevétel mellett csökken a számviteli profit, akkor**
  - a) biztosan csökken a normálprofit.
  - b) biztosan csökken a gazdasági profit.
  - c) biztosan nő a számviteli költség.
  - d) biztosan nő az explicit költség.
- 5. Tökéletes verseny esetén a vállalatnak nem éri meg se rövid távon, se hosszú távon termelni, ha**
  - a) az összköltsége meghaladja az összbevételét.
  - b) a változó költségének csak egy része térül meg.
  - c) a fix költségének csak egy része térül meg.
  - d) a vállalat csak normálprofitot realizál.
- 6. Az alábbi állítások közül melyik HAMIS?**
  - a) A szűkösség a gazdaság szereplőit választásra kényszeríti.
  - b) A specializáció növeli a mennyiségi eredményeket.
  - c) A vállalkozó olyan másodlagos termelési tényező, amely kockázatvállalással jár.
  - d) A közgazdaságtani modellek egyik alapelve a ceteris paribus elv.

II. Szöveges feladatok

1. Igaz-hamis állítások (6 • 3 pont)

18 pont	
---------	--

*Az alábbiakban felsorolt megállapításokról el kell döntenie, hogy igazak vagy hamisak. Kérjük, hogy az állítások elé írt **I** (igaz), illetve **H** (hamis) betűvel jelezze döntését! Áthúzott betűjeleket, vagy nem egyértelmű jelöléseket nem fogadunk el. FIGYELEM! VÁLASZÁT INDOKOLNIA KELL! Minden helyes indoklás 2 pontot ér.*

1. A termelési lehetőségek halmaza olyan output kombinációkat tartalmaz, amelyeket az erőforrások maximális felhasználásával és a komparatív előnyök kihasználásával állítunk elő.

3 pont	
--------	--

2. Azonos hozamú befektetésnek magasabb kamatláb mellett kisebb a jelenértéke, mint alacsonyabb kamatláb mellett.

3 pont	
--------	--

3. Tökéletes verseny esetén a vállalatnak az egyéni kínálati függvénye megegyezik a határkölség függvény növekvő szakaszával.

3 pont	
--------	--

4. Ha egy vállalatnak a munka határtermék-bevétele meghaladja a munka határtermék költségét, akkor már nem éri meg tovább növelni a felhasznált munka mennyiségét.

3 pont	
---------------	--

5. A természetes monopólium alakulhat ki például magas beruházási költségű vállalatoknál.

3 pont	
---------------	--

6. A föld egyéni kereslete függ a föld árától és a határtermék függvényétől.

3 pont	
---------------	--

2. Párosítás (6 • 1 pont)

6 pont

Jellemezze a párosított tényezők egymással való kapcsolatát, és a megadott három lehetőség közül válassza ki a megfelelőt! Írja a tényezők változását jellemző betűjelet a táblázat üres mezőjébe!

Az alábbi felsorolásnál párba állított tényezők kapcsolatban állnak egymással, ezért változásuk valamilyen törvényszerűség szerint alakul. Össze kell hasonlítani a párosított tényezők változását, és a megadott három lehetőség közül ki kell választania a megfelelőt. (A feladat megoldása során minden más körülményt tekintsen változatlanak!) A kiválasztott kategóriák kapcsolatát a következőképpen jellemezhetjük:

A: ha *a*) nő, akkor ennek hatására *b*) is nő.

B: ha *a*) nő, akkor ennek hatására *b*) csökken.

C: ha *a*) nő, akkor ennek hatására *b*) nem változik.

Példa:

A	a) Felhasznált munkamennyiség
	b) Változó költség

	a) A Túró Rudi helyettesíthetősége
	b) A Túró Rudi keresletének rugalmassága

	a) Amortizáció
	b) Gazdasági profit

	a) A csokis fánk ára
	b) A csokis fánk kiegészítő termékének keresett mennyisége

	a) Búza ára
	b) Föld bérleti díja

	a) Munka határtermék bevétele
	b) Munkaerő iránti kereslet

	a) A fogyasztó jövedelme
	b) Az utolsó pénzegységre jutó határhaszon

3. Kiegészítés (7 • 1 pont)

7 pont	
---------------	--

A következő feladatban Lackó hajzselé iránti egyéni keresleti függvényét fogjuk vizsgálni. A kipontozott részekre írja be a NAGYOBB, KISEBB, VÁLTOZATLAN, BALRA, JOBBRA, LE és FEL szavakat!

A hajzselét gyártó cég minden egyes mennyiség mellett duplájára növeli az árat, mert rájöttek, hogy mostanában egyre népszerűbb a termékük. Ekkor a keresleti függvény meredeksége ..... lesz.

Lackó rájött arra, hogy a hajzselét kézkrémmel is tudja helyettesíteni, így minden egyes ár mellett negyedére esett vissza a keresett mennyisége. Így a függvény meredeksége ..... , az x tengely metszetének értéke ..... lesz, míg az y tengely metszeté .....

Miután Lackó megtudta, hogy piacra dobtak egy sokkal hatékonyabb hajzselét, amivel akár 2 napig is tökéletes marad a haja, így minden egyes ár mellett 20 egységgel nőtt a keresett mennyisége. Ezek után az egyéni keresleti függvénye az előző helyzethez képest ..... tolódot el, az x és az y tengely metszetek értékei ..... lettek. A függvény meredeksége .....

4. Elemző, értékelő feladat (7 • 1 pont)

7 pont

Az alábbiakban egy vállalat jövedelmi helyzetét kell értékelnie. Egészítse ki a hiányzó mondatokat egy szavas szöveges válasszal, vagy a megfelelő számmal!

Áron megelégedte a multik kizsákmányolását, és feladva korábbi munkahelyét az éves 200.000 Ft-os fizetésével, egy évvel ezelőtt áfonya-feldolgozó üzemet nyitott, hogy kedvenc gyümölcséből lekvárt és szörpöt gyárthasson. A terület szakértőjét, Orsikát kérte meg, hogy segítsen elkészíteni a múlt évre vonatkozó jövedelem-elszámolást.

Áron az áfonya-feldolgozásból az elmúlt évben 2,5 millió forint bevételt realizált. A gyümölcsök beszerzési költsége 1,2 millió Ft volt. A gyárban dolgozó munkások bére, a bérleti díj és a felvett hitel kamata összesen 600.000 Ft-ba került. A vállalkozás beindításakor 900.000 Ft-ért vásárolta Áron a gépsorokat, amiket 3 évig tervez használni.

Orsika a fenti adatokból a következőket állapította meg: a vállalat gazdasági költsége ..... millió Ft, míg a számviteli költsége ..... millió, ami az ..... költségből (1,8M Ft) és az ..... -ből tevődik össze. A számviteli és a gazdasági költség különbsége a normálprofit, vagy más néven..... költség. Végül Orsi megállapította, hogy Áronnak érdemes volt belefogni a vállalkozásba, mivel a ..... profit pozitív, ... forint.

III. Számítási és grafikus feladatok

Az egyes feladatoknál megfogalmazott pontos utasítás szerint járjon el: végezze el a szükséges számításokat, és/vagy készítse el a feltételekhez illeszkedő ábrákat és jelölje meg válaszait a feladatban szereplő rész kérdés sorszámával! A számítási feladatoknál nem elegendő az eredmények felírása; a számítás elméleti alapjait, az alkalmazott képleteket is rögzítse a feladatlapon!

5. feladat (3+2+4=9 pont)

9 pont	
--------	--

Zita az elmúlt fél évben külföldön tanult, ahol a holland táj szépségén kívül megismerkedett a helyi gasztronómiával is. Mivel az édességek iránti szeretete határtalan, ezért hazatérve tanulmányairól úgy döntött, hogy vállalkozásba kezd és holland vicces kakaóport fog importálni. Előzetesen felmérte a hazai piacot, azonban ismeretei még kissé hiányosak. Megállapította, hogy a kínálat az $S^{-1} : P = 587,5 + 1,25Q$, a kereslet pedig a $D : Q = 3440 - b \cdot P$ függvénnyel jellemezhető.

- Számolja ki a b paraméter értékét és írja fel a keresleti függvényt, ha tudjuk, hogy 1200 Ft-os ár mellett 170 doboz a túlkínálat!
- Egyensúly esetén mennyi kakaóport tudnak eladni, és milyen áron a vállalatok?
- Állapítsa meg, hogy mennyivel lesz kevesebb a fogyasztói többlet, ha a piaci ár 1200 Ft, mint ha egyensúly lenne a piacon! (A feladat megoldása során kerekítsen egész számra!)

A 5. feladat megoldásának folytatása.

6. feladat (2+4+4=10 pont)

10 pont	
----------------	--

Nóri, Lilla és Edit nagy izgatottan utaznak le a békéscsabai Kolbászfesztiválra, amire már egész évben vártak. A fesztiválra **13 000 Ft**-ot visznek költpénznek, amit **mulatós kazettára** (x) és **kolbászra** (y) költenek. A mulatós kazetta ára **1 000 Ft**, míg a kolbászé **500 Ft**.

- a) A fesztiválon résztvevő közgazdász növendékek kíváncsiak az esemény gazdasági mivoltára, így megkérik a lányokat, hogy szemléltessék nekik az esetet egy modellben. Segítsen nekik és írja fel a költségvetési egyenes egyenletét valamint ábrázolja azt!
- b) A lányok szeretnék meglepni a Közgáz Szekció többi tagját is a világhírű csabai kolbásszal, ezért úgy döntenek, hogy jó sokat vesznek belőle. Nagyon megörültek, mikor megtudták, hogy az eladó, Jolán néni **100 Ft kedvezményt** ad minden egyes újabb kolbászra, ha 10 darabnál többet (y) vásárolnak belőle. Írja fel az új költségvetési egyenest és ábrázolja a megoldást!
- c) Az EGYAMUZ Egyesület (Együtt a mulatós zenéért) ajándék kuponokat osztogatott a kolbászfesztivál résztvevői között. A kupon értéke **7000 Ft**, amit **csak mulatós kazettára** lehet költeni (x). A saját költpénzüket, ami 13000 Ft, továbbra is mindkét jószágra költhetik. Írja fel és ábrázolja az új költségvetési egyenest *(az a) részben kiszámolthoz viszonyítva)*!

A 6. feladat megoldásának folytatása.

7. feladat (4+4+2=10 pont)

10 pont	
----------------	--

Adrián elindította a Fallen Angel Kft.-t, amely angyalszárnyakat gyárt a hozzá hasonló angyali teremtményeknek. Az angyalszárnyak piacán a keresleti függvény $Q = 88000 - 200P$ egyenlettel írható le. Ismerjük Adrián vállalatának költségfüggvényét: $TC = 20 + 5q^2 + 80q$ és határköltség függvényét is: $MC = 10q + 80$. (Q-val az iparági kibocsátást, q-val pedig a Fallen Angel Kft. termelésének nagyságát jelöljük.) Az angyalszárnyak piacán tökéletes verseny van.

- Számítsa ki a Fallen Angel Kft. profitját, ha tudjuk, hogy Adrián 380 Ft-os áron adja el a terméket és profitját maximalizálja!
- Hány vállalat van jelen az iparágban, ha minden vállalat ugyanolyan költségfüggvények mellett tud termelni? Lesznek-e új belépők az angyalszárnyak piacára? Akár igen, akár nem, indokolja válaszát!
- Mekkora ár jelentené Adrián vállalatának a fedezeti pont elérését?

A 7. feladat megoldásának folytatása.

8. feladat (2+2+2+5=11 pont)

11 pont	
----------------	--

A KG szekció tagjai az ünnepek elteltével úgy döntöttek, hogy felhagynak a korábbi rossz étkezési szokásaikkal, és egészséges életmódba kezdenek. Mivel egyedül minden nehezebb, ezért közösen elhatározták, hogy vállalkozásba kezdenek, és cukormentes nasikat fognak gyártani. A termeléshez szükséges munkaerőt az egyetem diákjai közül toborozzák. Az alábbi függvény a termelési tevékenységüket jellemzi: $q = -4L^2 + 64L - 100$. A vállalat határtermék függvénye a következőképpen néz ki: $MP_L = -8L + 64$. A vállalat tökéletesen versenyző.

- Mennyi munkával érheti el a KG szekció rövidtávon a maximális termelést? Mennyi nasit tudnak ekkor előállítani?
- Írja fel a vállalat termelékenységi (AP_L) függvényét és határozza meg azt a munkamennyiséget, amely mellett a görbe eléri a maximumát!
- Annál a munkamennyiségnél, aminél a határtermékfüggvény a 32 értéket veszi fel, a határtermék függvény az átlagtermék görbe fölött, vagy alatt halad?
- Állapítsa meg hogy hány diákot alkalmaz a profitmaximalizáló vállalat, ha a munkabér $P_L = 400$ és a cukormentes édességek piaci ára $P_{nasi} = 50$. Mekkora profittal számoljon ekkor a szekció, ha a fix költségük 1000?

A 8. feladat megoldásának folytatása.

9. feladat (2+2+6=10 pont)

10 pont	
----------------	--

Kobol:D és Sörmen megelégtelve a pesti tömegközlekedést és a reggeli dugókat, úgy döntöttek, hogy ezentúl nem veszik igénybe egyik tömegközlekedési eszközt sem. Mivel gyalog elég messze laknak az egyetemtől, így más módszer után kellett nézniük.. Kitalálták, hogy ezentúl rollerrel fognak iskolába járni, amit különböző extrákkal tesznek egyedivé: sebességmérővel, hangszóróval és erős fékkel. A találmányuk olyan sikeres, hogy több egyetemi diák is érdeklődött felőle, így elkezdték gyártani a rollereket. A tevékenység hasznossági és költségfüggvénye a következő: $MU = 250 - 2Q$ és $MC = 90 + 3Q$.

Mivel a rollerek a kocsikkal ellentétben nem környezetszennyezőek, a helyi lakosok már most észrevették, hogy a levegő mennyivel frissebb, a fiatalok új közlekedési szokásának köszönhetően. Az extern haszon mértéke 130.

Ellenben a hangszórók okozta zaj a társadalom számára negatív externália, melynek a költsége 45

- Határozza meg a piaci optimum értékét és a társadalmilag optimális termelés értékét!
- Állapítsa meg, hogy összességében milyen externhatás érvényesül! Válaszát indokolja! Illetve mondjon példát az externália internalizálására.
- Ábrázolja a függvényeket grafikusán! Számolja ki a társadalom jóléti veszteségét, majd jelölje az ábrán!

A 9. feladat megoldásának folytatása.

Témakör	Feladat sorszáma	Maximális pontszám	Elért pontszám	Témakör maximális pontszáma	Témakör elért pontszáma
Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok	Feleletválasztás 1–6.	12		12	
Szöveges (kifejtendő) feladatok	1. Igaz-hamis állítások	18		38	
	2. Párosítás	6			
	3. Kiegészítő	7			
	4. Elemző, értékelő feladat	7			
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok	5. Feladat	9		50	
	6. Feladat	10			
	7. Feladat	10			
	8. Feladat	11			
	9. Feladat	10			
A próbaérettségi pontszáma:				100	

Javító tanár